

Editorial

Pe marginea Mesei Rotunde a Revistei de Politica Științei și Scientometrie *Rolul Educației și Cercetării într-un proiect de țară* Universitatea din București, 8 aprilie 2016

ALEXANDRU CORLAN, DANIEL DAVID, PETRE T. FRANGOPOL

Proiectul de țară aflat în curs de elaborare urmează a se aplica în următorii 15–20 de ani și își va produce efectele într-un orizont de timp de 30 de ani. În acest interval, cei care îl elaborează și cei care vor conduce aplicarea sa vor ieși în general la pensie, iar cei care se află acum în școală vor deveni segmentul activ al populației României. Parametrii în care va funcționa societatea românească vor fi stabiliți, în mare măsură, de capacitățile și de caracterele acestora din urmă.

Din aceste motive, componenta de învățământ și cercetare se află, natural, în centrul proiectului de țară.

Traectoria pe care se află astăzi învățământul și cercetarea nu este încurajatoare. Unele progrese în învățământul preuniversitar - de exemplu, îmbunătățirea unor indicatori PISA între ultimele două ediții, sau reducerea fraudelor la examenul de bacalaureat – sunt eclipsate de decredibilizarea amplă a studiilor universitare, în special a celor de doctorat. Lipsa de credibilitate, impredictibilitatea contractelor de finanțare, discordanța între strategia națională și realitate caracterizează sistemul de cercetare.

Ținând cont de contextul psihocultural românesc care nu susține diferențierea și care se bazează pe o concentrare a puterii, este nerealist să implementăm mecanisme bazate pe **alternativă** (ex. a construi o nouă universitate națională de tip **world-class** - opoziția la diferențiere va bloca un astfel de proiect) sau pe **asociere** (ex. a se asocia două universități independente cu potential academic crescut, pentru a avea o universitate de tip **world-class** - tendința de a păstra puterea în universitățile independente va bloca un astfel de demers). Strategia realistă este ca în cadrul structurilor existente să se construiască **atractori** acceptați (ex. Institute de studii avansate/excelență - venind dintr-o structura existentă și rămânând în aceasta, astfel de atractori vor avea mai puțină opoziție derivată din refuzul diferențierii și distribuirii puterii), care să funcționeze ca modele de bune practici pentru competitivitate și excelență și de unde să se generalizeze apoi în toată structura bunele practici academice

Cercetarea din România nu este doar cea mai slab finanțată, per capita, din toate țările UE: nivelul de finanțare a scăzut în termeni reali, an de an, în contrast cu creșterile susținute ale acestor niveluri pentru ceilalți membri noi ai Uniunii. Deși alocările pentru 2016 au fost cu 33% mai ridicate decât cele pentru 2015, îngăduind încheierea unor contracte vechi, amânate an de an, și lansarea unor competiții noi, proiecțiile Ministerului de finanțe sunt negative, în legea bugetului de stat pe 2016 anticipându-se reducerea progresivă a cheltuielilor de cercetare în anii următori.

Prin contrast, numărul de titluri de doctor acordate în România este, per capita, similar celui din Franța sau Marea Britanie și de trei ori mai mare ca în Bulgaria - țară cu un nivel de dezvoltare socio-economic comparabil cu România. Acest număr de titluri este, de asemenea, de peste trei ori mai mare în România decât aproape în toate celelalte țări UE, inclusiv Bulgaria (dar cu excepția Slovaciei), dacă este raportat la produsul intern brut, cheltuielile de cercetare și dezvoltare, numărul de articole și mai ales numărul de brevete triadice înregistrate anual. Numărul actual de doctoranzi și schimbările legislative recente, care par a reduce tot mai mult controlul de calitate asupra mecanismelor de control calitativ al studiilor doctorale, creează sentimentul că acest decalaj se va agrava în viitorul imediat. Coroborat cu scandalul continuu din presă privind validitatea titlurilor de doctor, această realitate justifică temerile privitoare la viabilitatea întregului sistem al studiilor doctorale din România. Raportul de peste 3:1 între numărul real de titluri de doctor și numărul, care ar fi de așteptat pentru o țară europeană cu parametrii României, exprimă dificultatea sarcinilor cu care se vor confrunta universitățile și autoritățile dacă vor încerca să readucă sistemul doctoral în parametri credibili.

Atitudinea cea mai optimistă față de perspectivele pe termen scurt pare a fi împărtășită de reprezentanții Ministerului Educației Naționale și Cercetării Științifice și de cei ai Autorității Naționale pentru Cercetare

Științifică și Inovare (ANCSI). Totuși chiar acest optimism este exprimat în termenii recredibilizării și asigurării predictibilității, adică în termenii asigurării condițiilor minimale pentru funcționarea sistemului. La aceste speranțe se adaugă contemplarea unor proiecte punctuale, cum ar fi “Laser Valley”, de la Măgurele, unde urmează să fie amplasat cel mai puternic laser din lume *Extreme Light Infrastructure-Nuclear Physics (ELI-NP)*.

Convergența cu media UE, stipulată de formă ca obiectiv generic al Strategiei Naționale de CDI 2014–2020, pare, în aceste condiții, o chestiune tot mai îndepărtată, care ar putea fi contemplată—măcar teoretic—doar într-un proiect pe termen mai lung.

2. Titlul prezentărilor la Masa Rotundă Universitatea București, 8 aprilie 2016

TEMA: ROLUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII ÎNTR-UN PROIECT DE ȚARĂ

1. Ministrul Educației Naționale și Cercetării Științifice, Adrian Curaj	Investiția în Educație, Cercetare și Inovare ca răspuns la întrebarea <i>Ce fel de Românie vrem?</i>
2. Președinte ANCSI Mihai Dima	O perspectivă optimistă referitoare la evoluția Sistemului Cercetare Dezvoltare Inovare din România
3. Voicu Lupei	Educația și cercetarea: nevoia de valoare, responsabilitate și etică
4. Daniel David	Fundamentele academice ale Universităților de tip <i>world class</i>
5. Mihaela Singer	Formarea profesorilor: un proiect de țară cu miză dublă
6. Dorin Poenaru	Exemplele unor țări dezvoltate, sursă de inspirație pentru educația și cercetarea românească
7. Tudorel Andrei	Rolul publicațiilor științifice din domeniul științelor sociale în creșterea capacității de cercetare a Universităților din România
8. Alexandru Corlan	Indicatori intensivi asociați numărului de diplome de doctor. Comparații internaționale
9. Valentin Cojanu	Generația 2050 și rolul științelor sociale
10. Nicu Marcu	Provocarea Comisiei Europene pentru Universitățile Românești. Europa 2020 – Strategia pentru creșterea economică a României
11. Mihai Gîrțu	Finanțarea învățământului superior- Modele și tendințe în UE și aplicabilitatea lor în România.

12. Viorel Barbu	De ce trebuie finanțată instituțional cercetarea în matematică?
13. Dorel Banabic	A patra revoluție industrială a început. Este pregătită România să facă față sfidărilor acestei noi revoluții ?
14. Florin Vasiliu	Cercetarea românească de astăzi și contextul unui posibil viitor proiect de țară
15. Cristian Silvestru	Calitatea în educație <i>versus</i> calitate în cercetare
16. Emil Burzo	Cercetările de fizică din România pe plan internațional
17. Gheorghe Benga	Discrepanța între starea socială a populației și programele politice privind educația
18. Marius Andruh	De ce nu merg bine Universitățile Românești ?
19. Dorin Popescu	Eliminarea valorilor și a finanțării din cercetarea fundamentală de matematică

Aspecte de la Masa Rotundă Universitatea București, 8 aprilie 2016

Ministrul Educației Naționale și Cercetării Științifice Adrian Curaj și Petre T. Frangopol.

Imagine generală a sălii Stoicescu - Universitatea București.

De la stânga la dreapta: Ministrul A. Curaj, P. T. Frangopol, acad. Victor Voicu, secretar general al Academiei Române, Prorectorul Universității București - Romiță Iucu, Prorectorul Universității „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca - Daniel David.

De la stânga la dreapta: acad. Marius Andruș, Prof. Univ. UB, șeful secției de științe chimice - Academia Română, acad. Cristian Silvestru, șeful dpt. de chimie și inginerie chimică - UBB Cluj-Napoca, acad. Voicu Lupei, Academia Română și Inst. fizica laserilor, plasmelor și radiației - Măgurele, Alexandru Batali, Market Watch, prof. univ. Mihai E. Popa, UB.

De la stânga la dreapta: prorector UB, Laurențiu Leuștean, Alexandru Corlan, redactor șef adjunct RPSS, doctor Octavian Micu, Ad-Astra și Inst. Științe Spațiale - Măgurele, prof. univ. Dorin Popescu, Inst. Matematică „S. Stoilow” al Academiei Române, București.

De la stânga la dreapta: P. T. Frangopol, prorector UB - Romiță Iucu, prorector UBB Cluj Napoca - Daniel David, prorector Universitatea de Vest Timișoara - Octavian Mădălin Bunoiu, dr. Florin Vasiliu, director științific Institut. de Fizică și Tehnologia Materialelor - Măgurele, Mihai Gîrțu, prorector Universitatea Ovidius - Constanța.